

ՀԱՆԴԵՍ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՊԱՇԽԱՐՈՂԻ ՄԸ ՀԱՌԱՋԱՆՔՆԵՐԸ

Ա

Մի, Աստուած իմ, սրբողած
Յանդիմաներ իմ մեղքեր,
Կ'աղայեմ քեզ՝ բարկացած՝
Չարաչար գիս մի՛ պատժեր:
Ողորմէ, Տէր, Հիւանդիս.
Իժըկութիւն իմ՝ դու ես.
Յաւը հասաւ ոսկորիս
Վայ եթէ ինձ դու չօգնես:
Շըւարեցայ մընացի,
Վըրաս նայող մի չըկայ,
Դու Տէր, մինչև երբ պիտի
Չարչարես գիս անխնայ:
Դարձիր նայէ իմ վըրայ,
Ողորմութիւնըդ հաստը,
Թէ չէ՝ ինձմէ յոյս չըկայ,
Պիտի մեռնիմ ես 'ի գո՛ր:
Մեռնելէս վերջ, ես ինչպէս
Յիշեմ քու փառքդ մեծութիւն,
Հողին տակ չեմ կարող ես
Փառաւորել քո անուն:
Չունիմ հանգիստ օրն 'ի բուն,
Դառն արցունքով ես կու լամ,
Բոլոր գիշերը արթուն.
Բարձ անկողին ջուր դարձան,
Թըշամիներս անիրաւ
Տուին ինձ բիւր նախատիք
Աչքերուս լոյսն հալեցաւ.
Ահ, դադրեցէք, ով անխիղճ:
Մէկդի հեռու գընացէք
Վատ անօրէն մարդիկներ.
Ձեր չար գործեր, — ի՞նչ կարծէք
Աստուած վերէն չի՞ տեսներ: —
Լըսեց լացիս ձայն՝ Աստուած,
Խընդըրուածներս գուր չըկան,
Սիրտըս ծոցիս մէջ ճըխաց.
— Փառք գըթութեանդ անասման: —
Թըշամիներս սարսափած
Տեղ կը փրկտուեն փախելու.
Չի մեծ Տիրոջն դիմաց,
Չարն ի՞նչ կարնայ դօրեկու:

Բ

Երենկ անոնց, որոց՝ Տէր
Տուա մեղաց թողութիւն,
Եւ ամէն մի յանցանքներ
Մընաց ծածուկ 'ի Թաքուն:
Այլ բիւր երենկ այն մարդուն,
Որոյ Աստուած աչք գոցեց
Պակասութեանց. նա լեզուն
Նենգով մեղքով չաղտոտեց:
Ես լուս՝ անկիւն մի քաղուած,
Սրտանց մեղքերս զըղնացայ
Գիշեր ցորեկ եղայ լաց,
Մինչ ոսկորներս մաշուեցայ:
Քու ձեռքըդ, Տէր, սաստկապէս
Գըլխուս վըրայ ծանրացաւ.
Սիրտըս ծակեն փուշի պէս
Խորհմըտանքիս խայթն ու ցաւ:
Բոլոր մեղքերս ես յայտնի,
Առանց բան մի ծածկելու,
Խոստովանիմ մի առ մի.
Այլ ողորմէ ինձի Դու:
Միտքես հաստատ դըրած եմ,
Որ ամբարիշտ չար գործերս,
Թէ քո առջևըդ պատմեմ,
Դուս անպատճառ պի՛ ներես:
Որչափ արդար մարդ լինի
Այլ միշտ պէտք է խոնարհած
Աստուծոյ գուծն պաղատի.
Ձի ով կայ սուրբ 'ի մեղաց:
Հեղեղի պէս թէ ի՞նչան
Յերկնից պատիժ պատուհաս,
Արդար մարդիկ անաստան
Միշտ կ'ազատին անվընաս:
Նեղութիւններըս շատ են,
Սիրտըս գողայ 'ի ծոցիս,
Աստուած, միա՛ն ապաւէն,
Գըթ ա՛ վըրաս, պահէ գիս:
Բերդի նըման պատեցին
Թըշամիներս չորս կողմէ,
Յընժութիւն իմ և յոյս իմ,
Նոցա ձեռքէն գիս փըրկէ:

Դու ասացիր թէ « Ըզենդ
Այբէ պիտի չըծըգեմ՝
Ինչ բանի որ ձեռք զարմես,
Յաղոգութիւն չընորհեմ » :

Մի՛ զըրաստուց նըմանիք.
Նոցա պէտք է սանձ երկաթ,
Նոցա շունին խելք կամ միտք.
Մտայ են ձեզ հընազանդ :

Մեղաւորաց պատրաստ կան
Խիտ շատ տեսակ տանջարանք,
Բայց Աստուծոյ որք յուսան՝
Թող լինին միտ համարձակ :
Ուրախ արդարք, չէն կեցիք,
Աստուած է ձեր տէր պատպան :
Դուք որ շիտակ սիրտ ունիք՝
Պիտի խընդաք յաւիտեան :

Գ

Բարկութենէդ, Տէր, ստկամ.
Ողորմելով յիս դարձիր.
Ի՛նչպէս առաջըդ կենամ,
Չի ես հող եմ և մոխիր :

Սուր սուր նետերդ իմ վերայ
Արագ արագ թափեցան,
Թէ ձեռքդ այլ ևս ծարանայ,
Ոգիս բերանըս կ'իյնայ :

Քանի որ իմ միտքս կու գայ
Քու բարկութիւնըդ արդար.
Հիանդոտ սիրտս դող կ'ելայ
Բոժըրկութեան չուսիմ ճար :
Մեղքերս առաջ են կեցած,
Խըղճմտանքս տակն ու վրայ՝
Յաւը հասաւ ոսկերացս.

Վայ ինձ, Տէր իմ, ողորմես :

Իմ անօրէն պիղծ մեղքեր,
Գըլխէս շատ վեր բարձրացան՝
Եւ իբրեւ թէ մեծ բեռներ
Ուսիս վըրայ ծանրացան :

Հընցած վէրքերս փրտեցան.
Քանի որ ես կը յիշեմ
Մեծ մեծ մեղքերս մանկութեան,
Արիւն կ'անցնի իմ սըրտէն :

Տըրտում, տըրտուր, սեւերես
Մարմինս վէրջով ծածկուած.
Որուն արդեօք դիմեմ ես,
Թէ չողորմիս դուն Աստուած :

Կը տանջուիմ չարայար,
Ողորմիլի մընացի,
Արդեօք յըկայ մի դեղ, ճար՝
Սըրտիս խորէն հառչեցի :

Իմ փափաքներս, ցանկութիւն
Տէր իմ, քեզի յայտնի է.
Յաւերս, կըսկիծք, հեծութիւն
Մածուկ չեն դարձեալ քեզմէ :

Տակն ու վըրայ սիրտս, հոգիս
Ոյժ, զօրութիւնըս հատաւ,
Վայ անճարակ, իմ զըլխիս
Ալքերուս լոյսն հալեցաւ :

Իմ ընկերներս մերձաւոր
Պաղ պող վըրաս նայեցան.
Բարեկամներս բոլոր
Հեռու ինձմէ քարուեցան :

Մահուանս, տըմանս ծարաւով
Դաւ՝ որդայթ լարեցին
Թըշնամիներս, շար լեզուով
Հազար տեղ խօսք խառնեցին :

Այլ ես իբրեւ խուլ դարձած
Չըլտնելու միտ դարիկ,
Կամ կարծես թէ պապանձած
Բերանս անգամ չըբացի.

Իբրեւ թէ խուլ լինէի,
Որ երեք խօսք չէ լըսած.
Կամ՝ ի ծընէ համբ իսկի,
Որոյ լեզուն չէ բացուած :

Յոյսս միակ դու ես, Տէր.
Անշուշտ ականջդ կը հանին
Իմ հառաչանքս, աղօթներս.
Տես արցունքներս դառնագին :

Աւացի թէ մի՛ գուցէ
Վըրաս խընդան թըշնամիք,
Նոցա փափաքն ալ այն է
Որ կորսուիմ, դառնամ չիք :

Ես չեմ փախիլ տանջանքէ,
Յաւերս աշացըս դիմաց.
Եթէ կ'ուզես՝ զիս պատժէ,
Չեմ կենար դէմ քու կամաց :

Մեղքերս՝ յայտնի բաց կերպով,
Կը պատմեմ ես քու առջև.
Եւ կը ցաւիմ՝ յուսարով.
Մի՛ հաներ յոյսս դերև :

Թըշնամիներս՝ որ զուր տեղ
Ատեցին զիս չարայար,
Չօրաւոր են և ուժեղ
Եւ բազմաթիւ անհամար :

Որոնք ինձի բարւոյ դէմ
Շատ չարիքներ հատուցին.
Արդարութեան փոխարէն
Սուտ մութ վըրաս քըտեցին :

Մի՛ թողուր զիս, Աստուած իմ,
Մի՛ հեռանար դու ինձմէ.
Հաս օգնութիւն, պաղատիմ,
Փըրկէ զիս չար մարդոցմէ :

Դ

Ողորմէ ինձ, Տէր Աստուած,
Ողորմութեամբ մեծագոյն.
Քաւէ, սրբէ, Տէր զըթեմ
Իմ մեղքերուս բազմութիւն :

Զար, անօրէն իմ գործեր
Քանի զնացին աւելցան.
Այլ ողորմած, զու իմ Տէր,
Եղիբ մեղացս սրբաբարան:
Լաւ գիտեմ ես. յայտնի են
Քեզ՝ վատ մեղքերս զազարալի,
Եւ ոչ իմ վարքս անօրէն
Ծածկել քեզ չէ կարելի:
Մեղայ, մեղայ, Տէր իմ Տէր,
Քու դիմացդ եմ յանցաւոր.
Արդարութեամբ մի դատեր,
Եղիբ զըթած դատաւոր:
Գիտես արդէն որ մեղքով
Այսարհը բերաւ. զիս մայրիկ.
Աչքս բացի, և լալով
Տեսայ մեղքեր ես հերիք:
Այլ դու ծածուկ խորհրդով
Յայտնեցիր քու կամքդ արդար,
Եւ ցրցուցիր ինձ մեղմով
Ճշմարտութեան ճանապարհ:
Յօղէ մշտկաւ զոպայի,
Լըս մեղքերս, սուրբ լինիմ,
Զիւնէն ճերմակ թող փայլի
Ազատ մեղքէ՝ իմ հոգին:
Տուր իմ սրբտիս կենտարար
Ուրախութիւն, ցընծութիւն,
Թող ոսկորներս վերտաճար
Ըստանան նոր պօրութիւն:
Դարձուր աչքերդ, Ողորմած,
Մի՛ նայիր իմ մեղքերուն,
Եւ իմ հոգւոյս խաւարած
Ծագէ յուսոյ քառութիւն:
Սիրտ սուրբ մաքուր 'ի ծոցիս
Դէր, կ'աղաչեմ տէր Աստուած,
Եւ թող լինի իմ հոգի
Ուղիղ, արդար 'ի մեղաց:
Զըլայ որ զիս երեսէ
Մէկդի ձգես մի վայրկեան,
Եւ սուրբ հոգիդ իմ սրտէ
Բաժնես, հանես յախտեան:
Տրկարութեանս՝ քաջութիւն
Տուր ինձ քեզմով ըստանալ.
Եւ սուրբ հոգւովդ հաստատուն
Յարդարութեան կալ մընալ:
Սօրինաց՝ սուրբ ճամբու
Տուր ինձ լինի առաջ նորդ.
Ամպարիտներ՝ դէպ 'ի քու
Ճամբան հանեմ ես ուղորդ:
Արեան գործէ զիս հեռու
Պահէ, փրկէ, տէր Աստուած.
Արդարութիւն գովելու
Համար, իբրանս լեզուս բաց:
Թէ իմ չորթանց այդ չընորհ
Տալու լինիս, Տէր իմ Տէր,
Քեզ օրհնութիւն երկնաւոր
Պիտի երգեմ զօր գիւեր:

Զեն քեզ հաճոյ ողջակէզ
Ոչ պատարագ, ոչ սեղան.
Զի դուն սուրբ սիրտ կը փրնտոես
Հոգի խոնարհ զըղլական:
Հաճոյական պատարագ
Քեզ՝ խոնարհ հեղին է հոգւով,
Մարդկանց դիմացը անարգ,
Այլ քեզ ընտիր ապահով:
Դէպ 'ի Սիրն, Տէր, դարձիր,
Երուսաղէմ՝ նորոգէ,
Նոր խաղայէլդ ուխտադիր
Ի ծոց նորին սուրբովէ:
Սնդ բիրաւոր սուրբ սրբոր
Խոնարհ և հեզ՝ ինքնակամ
Քեզ ողջակէզ սիրանուէր
Թող նըւիրին յարաժամ:

Ե

Աղօթքիս ձայն աղաղակ
Կ'աղաչեմ, Տէր իմ, լրսէ.
Զիս կը նեղեն վիրաք, վրտանք,
Մի՛ դարձընեք դէմքդ ինձմէ
Երբ հառաչեմ վրտակիր
Նեղ օրերու մէջ ինկած,
Խոնարհելով ականջդ դիր
Շուտ լրսէ ձայնս, Տէր Աստուած:
Իմին օրերս մուխի պէս
Բապառեցան չիք դարձան,
Ինչպէս խռիւճ ոսկորներս
Խիստ բարակցան ու չորցան:
Իբրեւ հրնձուած փունջ խոտի
Յամբեցաւ սիրտս 'ի ծոցիս,
Եւ կիսամոռ — կենդանի
Մոռցայ ուտել և հացիկս:
Կըպան ոսկորքս կաշւոյս,
Սնոր, միակ մընացի,
Իբրեւ տըխուր հաւալուս
Յանապատին ամայի:
Ինչպէս մի բու տըխարդեմ
Աւերակացը մէջէն,
Որպէս ճրնճողուկ կը հեծեմ
Սնքուն՝ տանեաց վըրայէն:
Նոր 'ի նորոյ, ամէն օր,
— Թըշնամի թէ ընտանի —
Նախատինքներ բիրաւոր
Շատ մարդկանցմէ լրսեցի:
Հաց դառնութեան մոխրահամ
Եղաւ իմ ճաշ կերակուր,
Եւ արցունքներս խառնեցան
Իմ բաժակիս մէջն 'ի ջուր:
Դու, Տէր, երբեմն ինձ տըւիր
Բարձ և պատիւ ինքնակամ.
Հիմայ 'ի վայր ձրճեցիր,
Զոհ քու արդար բարկութեան:

Անցան օրերս չուքի պէս,
Եւ իբրեւ խոտ ցամբեցայ.
Եթէ դու, Տէր, մեզ չզոհեա՛.
Մարդն ինչ է որ դիմանայ:
Դու, Տէր, մինչև յախտեան
Պիտի մընաս ազգէ յազգ.
Քո փառք չունի վերջ վախճան,
Յաւերժ է քու յիշատակ:
Դարձիր, դարձ Տէր, ու գրթա՛
Սուրբ քաղաքիդ Սիոնի,
Հասած է ժամը որ նա
Քու գրթութեամբ նորոգուի:
Նորա քարերը, ծառայող
Համրած հալուած, կը սիրեն.
Հողը նորա ու յատակ
Գլթած սրբոյ պի՛ կոխեն:
Հեթանոսները վախցան
Քու անունիդ մեծ ուժէն,
Եւ թագաւորք ամենայն
Կու սարսափին քու փառքէն:
Սիոնի բերդն ամրակուա՛.
Զարդարէ, Տէր, աւելի
Առաջունէ ամրացուր.
Փառացող վրկայ թող լինի—
Հեղ խոնարհաց աղօթքներ
Յօժարութեամբ Տէր լըսեց,
Նոցա արցունք և լացեր
Զարհամարհեց, չըմերժեց:
Թող որ գրբուած այս մընայ
Դաշու ազգաց գիտութիւն.
Ժողովուրդն այն ապագայ,
Պիտի տայ Տեառն օրհնութիւն:
Իւր սրբազան աթոռէն
Վերէն 'ի վայր նայեցաւ,
Բարձրիւս Սատուած, երկընքէն
Բոլոր երկրիս աչք տըռաւ:
Լըսեց կապուած խեղճերու
Լացն ու ողբեր, հեծութիւն,
Եւ ազատեց 'ի մահու
Մահապարտած քաղմութիւն:
Որպէս զի գան ու պատմեն
Սիոնի մէջ իւր անուն,
Յերուաղէմ հրնչեցնեն
Նորա երգոց օրհնութիւն:
Ազգ ժողովուրդք միարան
Թագաւորներ նոցա հետ՝
Ծառայելու պիտի գան
Տեառն Աստուծոյ այժմ յաւէտ:
Դու որ տիրես ազգէ յազգ
Տըկար եմ ես թէպէտ և,
Այլ կ'աղաչեմ՝ մի արագ
Կըտրել ընդ մէջ զիմ արև:
Ըսկըզբանէ դուն զըրբի
Երկըրբի հիմն հաստատուն,
Ապա ձեռօք զըծեցիր
Երկնից կամար կապտագոյն:

Այլ այդ ամէն բառեղծուած,
Պիտի օր մի չերևանան,
Սակայն դու, Տէր, Տէր փառաց.
Պիտի մընաս յախտեան:
Իբրեւ թէ ձորձ ըզգեստու՛.
Պիտի մային հրնանան
Կամ թէ ինչպէս վերարկու
Պիտի փոխես ամէն բան:
Դու անփոփոխ անվախճան.
Նոյն և սերունդ ծառայիցդ
Պիտի լինին անխափան
Ժառանգ քո սուրբ քաղաքիդ:

2

Խորունկ և փոս անդունդէ,
Ուր մեղքերովս սահեցայ,
Սիրտս առ քեզ կը գոյէ.
Լըսէ ձայնիս, Տէր, գրթա՛:
Տես իմ վըտերս չարակիր,
Տառապեցայ բաւական.
Կ'աղաչեմ քեզ, ականջ դիր
Աղօթքներուս զըղական:
Իմ անօրէն գործերս վատ
Եթէ քընեն, Տէր Աստուած,
Քուկին դիմաց այն որ մարդ
Կարնայ կենալ յամալած:
Ողորմութիւնդ յիշելով
Կը համբերեմ ցաւերու.
Քու խոստունքիդ յուսովով
Կարնամ դեռ ևս կըրելու:
Առաւօտէ մինչ իրկուն
Իսրայէլ, Տէր, Քու վըրայ
Յոյսը զըրած հաստատուն
Բապանելով կը յուսայ:
Ողորմութեանց դու Տէր ես,
Եւ փրկութիւնդ անարգել,
Ողորմելով կը փրկես
Նեղութենէ՛ղ իսրայէլ:

է

Լըսէ, Տէր, իմ աղօթքիս՝
Թէպէտ լինիմ մեղաւոր.
Ականջ դիր իմ խնդիրքիս,
Ճշմարտութեանց թագաւոր:
Արդար զըթով ինձ լըսէ՛
Ձիս դատելու մի եղնար.
Ձի մի է մարդ՝ որ եղնէ
Դատաստանէ՛ք սուրբ, արգար:
Հայածեց դիս թշնամին,
Ողբերուն տակ զիս առաւ.
Ինչպէս թողուած մեռել հին՝
Կոխեց վըրաս ու անցաւ:

Ես հոգիէս ձանձրացայ,
— Այս քնն օրեր, տէր Աստուած, —
Աիրտս 'ի ծոցիս կը գողայ
Տակն ու վրայ խրաոված ։
Անցած օրերս յիշեցի,
Գըթութիւնքդ միտքս եկան,
Արարածներդ դիտեցի .
Փառք տըւողիդ . գոհանամ ։
Ինչպէս ծարուած չոր գետին
Կը թալկանայ իմ հոգիս ։
Շուտ լըսէ ինձ, Աստուած իմ .
Անցուր ծարաւը սըրտիս ։
Մի՛ կ'աղաչեմ դարձնել
Ինձմէ երեսդ գըթութեան .
Թէ չէ՛ իբրև մի մեռել,
Ի գուր թաղուած կը մընամ ։
Ողորմութիւնդ իմ վրայ ,
Ինչպէս առտու արեգակ ,
Տուր որ պայծառ երևայ .
Զի յոյս իմ ես դու միակ ։
Յըցուր ինձի մի ճամբայ
Որով երթամ ես չիտակ .

Իմ յոյս ու աչք քու վրայ
Են, Տէր, ամէն ժամանակ ։
Աղատէ դիս, Տէր, փրկէ
Իմ թշնամեացրս ձեռքէն .
Նեղ օրերուս ինձ օգնէ .
Զի գու. ես իմ ապաւէն ։
Սովորեցուր, Տէր, ինձի
Քո սուրբ կամքդ կատարել .
Եւ մի թողուր ինձ իսկի
Քեզմէ մեկնիլ՝ բաժնուել .
Քոյին Հոգիդ սուրբ բարի .
Դէպ 'ի յերկնից կայարան ,
Թող առաջնորդ ինձ լինի
Հասանելու անխափան ։
Քու անունիդ համար, Տէր,
Պահէ, փրկէ դիս չարէ .
Զիս պատեցին նեղ օրեր
Արդարութեամբդ ազատէ ։
Տէր իմ, կորցուր ու ջընջէ
Թշնամիներս անօրէն ,
Աշխարհք բոլոր թող հընչէ
Թէ ես քուկին ծառայէ եմ ։

Հ. Բ. Վ. ԲՈՒՆԵՆԵՐԵՅՏ

ՅԱՓՇՏԱԿՈՒԱԾ ԲՈՅՆԵ

Աւաղ . նոցա վաղը տուտու
Կարնային յօղըս թըռչելու .
Լըսէ՛ նոցա մօր աղայանք,
Ահ, դարձուր ինձ իմ սիրուն ձագք ։

Ինչ է յանցանքս . դըպայ արդեօք
Ես մի անգամ, կամաց թեւօք,
Խաղողներուդ ողկոյններուն ,
Կամ պարտիդիդ պըտուղներուն ։
Իմ ձագերուս ուսուիք, կեր
Ես կը ժողվեմ միտս փորր օրդեր ,
Եւ օգային մանրը ճանձնիկ .
Մաբուր աղբեր ջուրն՝ խըմելիք ։

Աւաղ . նոցա վաղը առտու
Կարնային յօղըս թըռչելու .
Լըսէ՛ նոցա մօր աղայանք,
Ահ, դարձուր ինձ իմ սիրուն ձագք ։

Նեղ վանդակին մէջը փակուած
Նոքա՛ մեռնին յուսահատած .
Դու չես լըսեր, յանտաւին մէջ
Նոցա երգին քաղցր ելէջի ։
Ահ, կը մեռնին ։ Պիտի գայ՝ լայ
Դոցա մարիկ ամէն իրկուն ,
Եղբեանի ծառին վըրայ,
Իր խեղճ ձագեր ու քանդած բոյն ։

Աւաղ . նոցա վաղը տուտու
Կարնային յօղըս թըռչելու .

Լըսէ՛ նոցա մօր աղայանք,
Ահ, դարձուր ինձ իմ սիրուն ձագք ։

Երբոր ձըմեռն ձիւնի բարդեր
Ծածկեն ձեր դադուն և անտառներ ,
Քու առանձնակ խըրճթիդ 'ի տես
Թըռչըտելով յայց կու գամ ես ։
Յուրա քամիներ ո՞րչափ կ'ուզես
Բապառնայից թող որ փըշեն .
Ես ձիւնապատ ծառերուն տակ
Կ'երգեմ, դարնան քեզ եղանակ ։

Աւաղ . նոցա վաղը առտու
Կարնային յօղըս թըռչելու .
Լըսէ՛ նոցա մօր աղայանք,
Ահ, դարձուր ինձ իմ սիրուն ձագք ։

Ո՛վ դու անգութ մատաղ աղջիկ,
Խընտում երես՝ առիր քոյ գիրկ
Բոյն ձագերով 'ի միտսին .
Քու ետեւէդ ճանապարհին
Դառէ՛ 'ի ծառ մայրն թըռչելով ,
Եկաւ հասաւ ձեր դըրան քով ։
Քաղցուն ծարաւ՝ յերկրորդում օր
Սատակեցան ձագեր բոլոր ։

Երկու տարի վրան անցաւ
Աղջիկը հարսն և մայր եղաւ .